

RECHTSHERSTEL

★

Voordat wij nu verder gaan, dienen wij te schrijven over twee groepen ten aanzien van welke de financiële schade die zij tijdens de bezetting hadden geleden, ongedaan werd gemaakt: militairen en ambtenaren.

De eersten die rechtsherstel kregen, in de zomer van '45 al, waren de officieren en het lager beroepspersoneel van land- en zeemacht: zij kregen over de periode waarin zij krijgsgevangen waren geweest, hun volledige wedde uitbetaald (met aftrek van de aan hun gezinnen verstrekte vergoedingen) plus nog eens drie maanden wedde extra – zij die ondergedoken waren om zich aan de afvoer in krijgsgevangenschap te onttrekken, kregen niets (een protest van de Grote Adviescommissie der Illegaliteit werd door het kabinet-Schermerhorn afgewezen)¹ en hetzelfde gold voor de reserve-ondertofficieren en de gewone dienstplichtigen die in de tweede helft van '43 naar Duitsland waren afgevoerd. Die eerste discriminatie ging van beroepsofficieren ten departemente uit die zich aangemeld hadden, de tweede was ingegeven door de behoefte om de staatsuitgaven zoveel mogelijk te beperken.

Diezelfde behoefte ging een rol spelen, toen het wetsbesluit E 94 moest worden toegepast. Het had bepaald dat alle ambtenaren die door de bezetter waren ontslagen, o.m. recht hadden op nabetaling van hun gederfd salaris. Het kabinet-Schermerhorn wilde die nabetaling beperken tot 70% van het gederfde bedrag – wéér protesteerde de GAC, wéér had het protest geen effect. Wél effect hadden de bezwaren van de Voorlopige Tweede Kamer: in een in mei '46 door het kabinet-Schermerhorn ingediend wetsontwerp werd de mogelijkheid van een 100% uitkering uitdrukkelijk erkend. De desbetreffende wet, G 401, werd eind '46 afgekondigd – het eerste uitvoeringsvoorschrift bepaalde o.m. dat wie rechtsherstel wenste, binnen 120 dagen moest opgeven welke inkomsten hij na zijn ontslag had gehad (die zouden van het uit te betalen bedrag worden afgetrokken) en, voorzover hij of zij ondergedoken was geweest, wat de onderduikadressen waren geweest – zij die aan het illegale werk hadden deelgenomen, moesten ook daarover nadere bijzonderheden

¹ Toen in mei '42 de beroepsofficieren, adelborsten en cadetten *en bloc* in krijgsgevangenschap waren afgevoerd, waren enkelen ondergedoken. Van de reserve-officieren, het lagere kader en de dienstplichtigen was in de tweede helft van '43 slechts een klein deel naar Duitsland getransporteerd; ook uit deze groepen waren sommigen ondergedoken maar de meesten hadden dat niet behoeven te doen: zij hadden op grond van hun werk in Nederland mogen blijven.